

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
 Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
 Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
 Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List

za politiko, gospodarstvo
 in prosveto

Izhaja vsako sredo.

Stane četrtletno: 1 šiling.
 celoletno: 4 šilinge.

Za Jugoslavijo
 četrtletno: Din. 25.—
 celoletno: Din. 100.—

Pozamezna številka 10 grošev.

Leto VIII.

Dunaj, 26. septembra 1928.

Št. 39.

Lepe besede . . .

Cele tri tedne je zborovalo Društvo narodov v Ženevi. Glavno vprašanje razprav je bilo svetovni mir, zjamčen po razorožitvi. Vendar so se dotaknili posamezni govorniki tudi manjšinskega vprašanja, zakaj treba je bilo zavzeti stališče k sklepom manjšinskega kongresa, ki je ostro obsodil delovanje Društva narodov v tem pogledu in zahteval, da se pri Društvu narodov ustanovi stalna manjšinska komisija. Poglejmo najprej, kaj je govoril o manjšinah naš zveznikancler dr. Seipel:

„Mnogovrstni so viri, iz katerih prihaja čustvo politične negotovosti v svet. Eden največjih in najnevarnejših takih virov je po mojem mnenju nestrpnost, ki izvira iz prenapetosti narodnega čuta v vsakem pomenu besede. Pojem „narod“ pa lahko pomeni skupnost prebivalcev ene in iste države ali pa ljudi istega plemena in istega jezika. V zadnjih desetletjih je narasla narodna zavest pri obeh skupinah. Naravna posledica tega je, da naraščanje narodne zavesti ni napredovalo samo pri državotvornih večinskih narodih, temveč tudi pri manjšinah, ki so raztrešene med večinami. Najbolj je razvita narodna zavest pri teh delih narodov, ki so bili poprej deli večinskih narodov in ki so naenkrat postali manjšine samo vsled novih meja, ne da bi spremenili svoje mišljenje. Manjšinsko vprašanje je postalo na podlagi mirovnih pogodb mednarodna zadeva.

Pisano manjšinsko pravo, seveda v še zelo pomanjkljivi obliki, je bilo vpeljavano v splošno mednarodno pravo šele z mirovnimi pogodbami. Da imajo manjšine kot sploh vsa ljudstva in rodovi pravico — pa naj je taka pravica kje zapisana ali ne — pravico, da se v svojem materinem jeziku po načinu in običajih svojih očetov držijo vrelcev svoje kulturne samorasti in svoje narodnosti in da se morejo nezakazno priznavati kot pripadniki svojega naroda, to mora končnoveljavno preiti v zavest splošnosti in potem čimprej v pravila Društva narodov.

Že pri drugem zborovanju Društva naro-

dov v letu 1921 je profesor Murray na tem mestu oznanil, da je zadovoljnost manjšin ena skupnih koristi Evrope. Leto pozneje je poročevalec v vprašanju varstva manjšin, naš tovariš Motta, izjavil, da je „Društvo narodov v nekem oziru varuh manjšin vseh držav na svetu“. Tretje zborovanje Društva narodov je sprejelo sklep, v katerem je izraženo upanje, da bodo tudi države, ki niso vezane po manjšinskih pogodbah, s svojimi manjšinami prav tako ravnale, kot zahtevajo posebno manjšinske pogodbe. Ako se sedaj vprašam, odkod to stanje v manjšinskem vprašanju kljub prizadevanju Društva narodov, tedaj vidim pred seboj temeljno zlo, na katerem vsi bolehamo: Mi ljudje, se ne razumemo. Ako govorim tukaj nemški, ker niti francoščine niti angleščine ne razumem dovolj, potem naši izvrstni predstavniki to vrsto nerazumevanja z lahkoto premagujejo. Toda mi se tudi tu ne razumemo. Evrope, da govorim samo o našem delu sveta, lahko delimo z različnih stališč. Lahko se razlikuje jug od severa, vzhod od zahoda, lahko se govori o germanskem, romanskem, slovanskem pasu, od l. 1918 dalje se lahko govori o zmagačih in premaganih. Gre pa še druga mejna črta skozi Evropo, ki loči dva različna pojma o narodih. Na eni strani te meje stanujejo ljudstva, ki jim je država vse, ki razumejo pod narodnostnim čustvom veliko mero navdušenosti za državo, kateri pripadajo prostovoljno ali pa tudi neprostovoljno. Na drugi strani te meje pa velja zavest skupne kulture in jezika in krvno sorodstvo, ki je podlaga te zavesti, ne da bi bila zvestoba nasproti državi s tem kaj omejena. Za ene pomeni varstvo manjšin samo človeško prehodno uredbo, da se tujerodcem in tujezičnim olajša izginjenje v večjem državnem ljudstvu, kateremu so prideleni po kakršnemkoli zgodovinskem dogodku. Drugim pa je varstvo manjšin sveta, naravna, nepreklicana pravica, katerih se ne morejo odpovedati, tudi ako bi se hoteli.

In mi tukaj v sredi Društva narodov, kaj delamo? Mi hočemo govoriti o teh stvareh, ker se bojimo, da bomo zadeli drug ob druge-

ga, ali pa, da kar je najslabše in najbolj smešno, govorimo tako, kot da se razumemo. Mi rabimo besede, ki jih moremo površno predstaviti s pomočjo našega znanja jezika ali pa v najslabšem slučaju s pomočjo slovarja. Toda mi ne vemo ali nočemo vedeti, da eno in isto besedo različno pojmujejo. Nikar ne verjemimo, da smo v zadovoljevanju sveta prišli že Bog ve kako daleč, ako se nismo povzpeli še niti preko osnovnih pojmov znanosti o miru. Kar pa zadeva manjšinsko vprašanje, pa nismo še niti pri osnovnih pojmi. Ker sem o tem prepričan, zato danes ne stavljam nikakih predlogov. Svetujem samo, naj vsakdo izmed nas v svojem srcu pretehta različne pojme: narod, manjšine, manjšinsko pravo. Ko se bomo potem zopet sestali, bomo rekli z vso veljavo, ki jo imamo, kaj je v zadevi manjšin pravično.

Naredimo oboje: premislimo in povejmo, kaj je pravica, to pa kmalu, da ne bo medtem trpel mir.“

Švicarski delegat je zelo obširno razpravljals o varstvu manjšin. Vsekakor bo treba, je rekel, resno razmišljati o stalni manjšinski komisiji pri Društvu narodov. Četudi se mora manjšinam svetovati, da so napram državam lojalne, se vendar lahko zahteva od večinskih narodov, daso tudi oni napram manjšinam pravični.

Predlog holandskega zunanjega ministra o ustanovitvi stalne manjšinske komisije je pobijal polski delegat Zaleski, ki je navajal gotove pomisleke. Pridružil se mu je Čehoslovak Osusky, ki je utemeljeval svoje odklonilno stališče s tem, da pakt o Društvu narodov take komisije ne predvideva. Priznava, da tvori manjšinsko vprašanje nevarnost za mir in ga je treba vsled tega reševati zelo previdno. Drugače pa stoji Čehoslovaška na stališču, da morajo tudi one države, ki niso vezane na manjšinske pogodbe, take skleniti.

Briand se je istotako dotaknil manjšinskega vprašanja in se pridružil pomislekom Zaleskega proti stalni manjšinski komisiji pri Društvu narodov, pri čemer je izjavil, da je bilo

PODLISTEK

Danilo Gorinšek:

Liza.

Kadar so padale sence in je mrak jel za-
 vešati veselje s svojimi mračnimi zastori, je
 Lizi prihajalo tesno v dušo. Komaj šestnajst
 let je štela Liza in misel je še ni bila pokvarila
 z ostudno svojo resnico. Ves dan je opravljala
 bolni svoji materi najnujnejša dela, pod noč
 pa, ko so padale sence, pa ni mogla več. Tesno
 ji je prihajalo v dušo in ujetnico se je čutila.
 Držalo jo je z jeklenimi dlanmi in oči so se ji
 širile in srce ji je burneje utripalo, kot v priča-
 kovanju nečesa neznansko lepega, kar mora
 priti. Mora priti, ker je duša čista in polna
 koprnenja in ve, da pride nekoč ono, kar pri-
 čakuje.

A nekoč je stopila bela žena k Lizini ma-
 teri. Liza je rotala, prosila, je bilo zaman. Te-
 dad ji je prišlo grozno v dušo; oči so stopile iz
 votlin in nevede so se prsti zarili v lase. Kot
 starka je čez dva dni odhajala od doma. V no-
 gah ji je ležalo kot svinec, ni jih mogla pre-

stavljati. Bolj se je oddaljevala od rodne hiše,
 težji je postal svinec v nogah . . .

Morala je od doma. Mati ni bila zapustila
 svoji hčerki nič, sorodnikov ni bilo. Preostalo
 ni nič drugega, kot da si poišče službo. Komaj
 so ji držale šibke roke zavoj perila. Par cunj
 je bilo in nedeljska obleka. Ko je prišla v me-
 sto, jo je zazebló . . . V avgustu je bilo, nji pa
 se je zdelo, da je mraz, zavila se je v volneno
 ruto in stisnila lice vanjo. Večerilo se je.

Par hiš je že bila obredla. Naposled je pri-
 šla do visoke hiše. Potrkala je. Odprla ji je
 starejša gospa. Oči so ji bile motne in hladne,
 kot da jim je bil v morju solz izginil prvotni
 blesk. Gospod je bil mlad, debel v lice, vščipnil
 je Lizo v roko, da bi bila zakričala, toda —
 znotraj je bil mraz in glad je prežal; ostala je.

Gospod je bil odvetnik in je bil videti re-
 sen. Lizi ni prijalo, da nista mnogo govorila z
 gospo. Kadar je govoril, se ji je zdelo, kakor
 da gospod govori s služkinjo. Gospa je bila
 mirna, le včasih se je zdelo Lizi, da jo boža z
 boleznim pogledom. Nekoč, ko je bil gospod
 z doma, ji je dejala gospa: „Poiščite si drugo
 službo, Liza! Bežite od tod!“

Liza se je začudila. Ni vedela zakaj. Go-
 spod je bil prijazen ž njo. Oni dan ji je bil pri-

nesel bonbončkov, kot nekoč stric, ko je pri-
 šel zadnjič pred smrtjo na obisk k pokojni ma-
 teri. Božal jo je gospod včasih po laseh in vče-
 raj ji je celo rekel, da jo bo vzel za svojo hče-
 rko, in bo šla ž njim, ko bo šel na dopust, v
 kopališče. Rada ga je imela Liza, le kadar se
 je je dotaknil, je zatrepetala in mu hipno po-
 gledala v lice; prestrašila se je: Izbuljene so
 mu bile oči, nabuhel obraz in ves se je tresel.
 Tega Liza ni marala videti, in radi tega ni ime-
 la rada, da jo je božal.

Nekoč je odpotovala gospa k sorodnikom.
 Liza jo je spremila na vlak. Nesla ji je kovčeg.
 Tedaj ji je gospa dejala še enkrat: „Bodite op-
 rezni, Liza!“ Liza ni vedela, kako in kaj, pa
 je vseeno dejala: „Bom!“

Ko je prispela domov, je bil gospod že do-
 ma. Ko mu je nesla kosilo na mizo, ji je rekel:
 „Liza bo pa danes obedovala z menoj!“ Ustra-
 šila se je, branila se je, on pa jo je prijel za
 roke in jo nosadil na stol. Liza je trepetala,
 mrzlo ji je polzelo po hrbtu. Bala se je ta hip
 njega in je obsedela. Ali iz dalje ji je prihajalo
 po počasno, črno, z ostrimi kremplji in v uše-
 sa jo je venomer udarjalo: „Bodite oprezni,
 bodite oprezni!“

S čudnim smehljajem na tolstem licu jo je

pred vojno 100 milijonov ljudi, ki so živeli kot manjšine v žalostni vlogi in katerih glas se je slišal samo iz groba. Vsi obupni klici so ostali brezslušni. Sedaj pa je samo 20 milijonov ljudi (precej več), ki žive kot manjšine v drugih državah, in Društvo narodov je zato tu, da jih ščiti. Pri izpopolnitvi varstva manjšin je treba postopati z največjo previdnostjo. Manjšine pa se ne sme bodriti, da bi nastopale proti državam, ker bi to resno ogrozilo mir. Mir se ne more ohraniti samo tako, da se ogiblamo vsake neprevидnosti in vsake nepremišljenosti.

POLITIČNI PREGLED

Heimwehr in Schutzbund. Avstrijski tisk razburja zaenkrat najbolj zborovanje heimwehra v Dunajskem Novem Mestu, ki se ima vršiti dne 7. oktobra. Dunajsko Novo Mesto je v socijaldemokratskih rokah in socijaldemokrati smatrajo to za izzivanje. Prvotno bi imeli priti na zborovanje vsi heimwehri cele države, ko pa so soc. dem. tudi priglasili za isti dan zborovanje šuchunda, pride tja samo okrog 18.000 članov nezakonite bojne organizacije, vse druge skupine pa ostanejo po deželah v polni pripravi, če bo treba korakati proti soc. dem. Kmetška zveza se ostro obrača proti soc. dem. in pravi, da soc. dem. izzivanj nikakor ne bo trpela. Politična organizacija liberalnih kmetov izjavlja, da stoji trdno na strani heimwehra in je pripravljena z njim vred na vse posledice. Na stališče nezakonite vojske heimwehra se je postavil tudi dr. Seipel. Dunajska policijska direkcija je ukrenila vse potrebno, da ne bi prišlo med obema organizacijama do spopadov. V Dunajsko Novo Mesto bo odpisanih več oklopnih avtomobilov in oddelek strojnic. Vsi udeleženci bodo oboroženi. Po izjavi dr. Bauerja bi se dalo sklepati, da bo prišlo med obema strujama do krvavih spopadov. „Die Rote Fahne“ pozivlja za 7. oktobra na upor. Vsled tega je bil aretiran odgovorni urednik lista in bo obtožen veleizdaje.

Inozemstvo:

Izpraznitev Porenja. Nemci so stavili v Ženevi zahtevo, da se Porenje izprazni, ker ni več nobenega povoda, da bi bilo še dalje zasedeno. Francozi so stavili k temu svoj predlog, ki obravnava istočasno rešitev varnostnega vprašanja in delnega odplačila nemških dolgov. Po tem predlogu naj bi bil imenovan za Porenje poseben razsodiščni odbor, v katerem bi bila Nemčija zastopana popolnoma enakovrno z ostalimi državami. Ta odbor naj bi proučeval vsa vprašanja glede porenjske pogodbe ter reševal razvoj izpraznitve, naj bi določil delno odplačilo nemških dolgov ter kot stalna ustanova polagoma rešil reparacijsko vprašanje. Temu odboru bi bili dodeljeni tehnični strokovnjaki prizadetih držav. Francoski listi stavijo k temu še svoje zahteve, da se prizna politična samostojnost Avstrije. O tem se je razpravljalo v šesti komisiji Društva narodov. Müller je vztrajal na tem, da ima Nemčija

formalno pravico do izpraznitve Porenja, ker je izpolnila svoje obveznosti. Odklanja tudi, da bi se spravljalo vprašanje izpraznitve z zvezo z reparacijami. Nato so razpravljali o jamstvu za varnost, ki je potrebno po izpraznitvi Porenja. Za Nemčijo pride razsodiščni odbor v poštev samo do leta 1935, do katerega mora biti izpraznjeno Porenje. Razume se, da se bo Porenje izpraznilo šele tedaj, če pride do končnega sporazuma v vprašanjih, ki so s tem v zvezi. Pogajanja se bodo nadaljevala. Müller je s pogajanjem zadovoljen in je dobil tudi zaupnico državnega zbora.

Bolgarska. Ko so odstopili trije ministri, je morala podati vlada ostavko. Novo je sestavljal zopet Ljapčev, ki pa je moral mandat kmalu vrniti. Nazadnje jo je le sestavil, in sicer je bila obnovljena stara z enim novim ministrom. Burov in Cankov sta nasprotnika macedonskih revolucionarjev in komitet je sklenil, da bo oba obsodil na smrt, ako ne nehata z zasledovanjem Macedoncev. Izvršili so celo atentat na oba ministra, vendar nobeden od treh revolverskih strelav ni pogodil. — Zadnji čas je bila odkrita velika komunistična zarota in zaprtih 50 članov osrednjega odbora. Pokret je imel namen, dvigati revolucionarni duh in so ga vodili z Dunaja, odkoder so prihajale tudi večje vsote denarja. Zaplenjena je bila tudi obsežna komunistična literatura. — Finančni odbor Društva narodov je dovolil Bolgarski posojilo 4,5 do 5 milijonov funtov za stabilizacijo. Zastopnik bolgarske vlade je obljubil, da se bo posojilo porabilo v določene svrhe.

Albanija. Med posameznimi albanskimi rodovi se vršijo spori. Te dni so umorili plemenskega poglavarja Žala Luš Prela. Člani tega rodu so kralju zapretili s krvno osvetilo. Pri imenovanju kralja albanski narod ni sodeloval. Mussolini ga je kratkoma imenoval, prej pa si je dal zapisati še koncesijo: carinsko unijo z Italijo, naseljevanje v rodovitnih ravninah po fašistovskih kolonistih, italijanizacijo pouka, pomorsko osnovo v Valoni in prepustitev vojaških opornih točk na raznih strateških krajih. Kralju Zogu se ne obetajo dobri časi. V vseh večjih krajih je prišlo že do velikih demonstracij proti tiranski vladavini in proti Italiji. Ker je prišlo na več krajih do spopadov, se računa z izbruhom vstaje. Kraljev двореc je močno zastražen in vojaštvo se zbira okrog Tirane, kralj se sploh ne upa iz dvorca. Kraljevino Albanijo priznavajo države po vrsti.

Na Španskem so odkrili novo zaroto proti diktatorju Primo de Riveri. To nas ne more presenetiti, ker na Španskem odkrijejo takorekoč vsak mesec po najmanj eno zaroto. Po poročilih je bilo aretiranih nekako 4000 oseb. Med njimi je veliko visokih vojaških osebnosti, kar kaže, da je sodelovalo tudi vojaštvo, uradnikov, časnikarjev in celo duhovnikov. Dne 14. t. m. se je vršila peta obletnica španske diktature s slovesnim obhodom. Primo de Rivera je imel nagovor, v katerem je izjavil, da pomeni ta prizor patriotizma veličastno manifestacijo za kralja, ki je odpotoval, ko se

Šele, ko je butnila v drevje v gozdu, se je ustavila. Trudna je bila, sedla je na štor in razmišljala... Noč jo je zajela, spečo v gozdu.

Ko je prišla vdomačo vas, jo je čakal orožnik. Morala je z njim v mesto. Obsodili so jo radi samovoljne odstranitve iz službe.

Ko so jo privedli v zapor, je telebnila na tla. Vzdignili so jo. Močan curek krvi je brizgnil iz sencev. Padla je bila v hipni omotici na žebeļ, ki je štrlel iz lesenega poda.

V bolnici je bilo. Hladna jesenska noč je silila bolnike pod odeje. Le sredi sobe se je dvigala iz postelje vročična pojava, iztezala je roke in s slabotnim glasom je ponavljala: „Bežiti odtod, bežite odtod!“ Nato je padla vznak.

Bila je poslej tišina v sobi, le nekdo na koncu sobe v poslednji postelji je omenil sosedu: „Znorelo je revše!“

Drugo jutro so našli Lizo trdo v postelji. Oči so bile odprte na stečaj in groza je vela iz njih...

je razkrila, ki ima tem večji pomen, ker dokazuje, da država pristaja na njegov način vladanja, proti kateremu so ravno v teh dneh skušali zaman nastopiti.

DOMAČE NOVICE

Današnji številki so priložene poštne položnice, da se da cenj. naročnikom prilika, da morejo vplačati naročnino za zadnje četrtletje 1928. Časniki se plačujejo vedno vnaprej. Naročniki, ki imajo plačan list že za dalj časa, ne dobijo položnice. Pri vplačilu naročnine naj se blagovolijo naročniki spomniti tudi tiskovnega sklada!

Slovenska iredenta. Vendar enkrat en dokaz, tako so se oddahnili vsenemški krogi, ko jim je poslal Joža iz Pliberka nekaj pliberškega masla. Hanibal je pred vrati, so vpili Pliberčani, ko je jugoslovansko koroško okrožje Orlov imelo svoj navaden okrožni dan. Ta strah je Joža djal v pinjo in zmedel maslo, kakor ga ponuja po listih, od katerih ve, da jim tako maslo diši. Resni in pametni listi take hrane ne prebavijo. V čudni luči se vidijo nemške telovadne prireditve, če v slovenski telovadni prireditvi takoj vidijo iredento, pa še kakšno. Listi pišejo, da so Orli izdali geslo: „Proč od Srbije!“ In to našim Nemcem naenkrat ni prav, ko vendar leta in leta isto pišejo. Teh par gostov, ki so bili od naše strani zraven, bi imel Joža na vse grlo pohvaliti, da pomagajo proč od Srbije. Pa zato, ker Pliberk še namreč nima garnizona, vidi velikansko iredento, ker dokler ni v Pliberku garnizona, tako dolgo mahljajo hlačice, če le zagledajo ali zaslisiš kaj od onstran meje, ki jo sicer radi prekoračijo, kadar ga gredo pit na ono stran ali kadar si vračajo številne obiske z obeh strani, ki jih nočemo natančneje omenjati. Kaj ne, da je boljše, če ne? In še novo obliko iredente je Joža našel: Če katoliški duhovnik pri katoliški božji službi asistira, to je tudi lahko že iredenta, ker avstrijski katoliški duhovnik sme samo v Avstriji biti katoliški duhovnik, zunaj Avstrije ali kvečjemu zunaj Avstrije in Nemčije katoliški duhovnik ne sme pomagati pri katoliški božji službi, ker je to že iredenta; vsaj Joža tako vpravi in to je potem že res, ker on ja ve, „zakaj se je to zgodilo“. Koroški Slovenci ne smemo iskati navodil za svoje ravnanje med svetom, tudi ne pri zastopnikih nemških manjšin v Ženevi, ki tako povdarjajo potrebo kulturnih stikov med manjšino in maternim narodom kot nekaj nuino potrebnega, temveč moramo vprašati Jožo, pa „Štimce“, pa „Bauernzeitung“ itd., če smemo pogledati ali znajo fantje v Mežiški dolini skakati ali ne, da bi zvedeli, ali bodo v pravem času znali čez mejo skočiti, ker hočejo proč od Srbije. — K temu smo dobili še naslednje vrstice, ki jih objavljamo resnici na ljubo: Na napade nemško-liberalnih listov „Fr. Stimmen“, „Grazer Tagblatt“ i. dr. zaradi moje udeležbe pri orlovski prireditvi v Mežici 19. VIII. t. l. izjavljam podpisani, da se mi ne zdi vredno nanje odgovarjati ali jih direktno popravljati; kajti tozadevna poročila imenovanih listov so se porodila ali iz ženske domišljije ali iz otročjega strahu ali iz zlobne volje ali boljše rečeno: iz vsega skupaj. Na take reči pa resen mož ne reagira, ker je škoda časa in truda. Torej ne v odgovor dopisniku, ki ga sicer prav dobro poznam, temveč samo resnici in poštenu javnosti na ljubo, naj ugotovim na kratko sledeča dejstva: Prireditve koroškega orlovskega okrožja v Mežici je bila čisto notranja prireditve te organizacije brez vsakršne proti drugi državi naperjene tendence. V tem oziru se ni prav nič razlikovala od prireditve požarne brambe na Prevaljah dne 15. VIII. t. l., katere so se tudi udeležili avstrijski državljani. Bila je to samo manifestacija katoliške slovenske orlovske misli. Temu namenu sta služila slavnostna govora v cerkvi in na telovadišču. O takšnih parolah, kakor jih navajajo zgoraj omenjeni listi, ni bilo ne duha ne sluha, tem manj, ker bi bile take parole nesmisel in sploh nemogoče, kar je vnaprej znano vsakemu poznavalcu političnih razmer v Jugoslaviji. Podpisani sem imel takrat dopust in nisem šel v Mežico kot službena oseba z namenom, da sodelujem, marveč zgolj kot privatna oseba, da si prireditve ogledam; zato tudi nisem rabil nobenega dovoljenja od svojega neposrednega predstojnika. Kar se tiče očitka, da s takim ravnanjem sejem nemir med ljudstvo, pade ta očitek nazaj na tisto gospodo, ki s takimi ne-

opazoval gospod. Nalival ji je močnega vina. Liza do tedaj ni bila okusila vina. Branila se je. Toda gospod jo je silil, prosil, malo se mu je že zapletal jezik. Dvignil je čašo: „Vino naj živi in ljubezen!“ Pri tem jo je pogledal, Lizo pa je zazeblo. Izpila je naglo in odhitela. Gospod je hotel za njo. Pa je bila prej v svoji sobici in je brž zapahnila duri. Krčevito je zaplakala...

Dolgo si ni upala iz sobe. Ko pa je pozrla skozi okno gospoda, da odhaja z doma, jo je zgrabilo. Mrzilo jo je in venomer je gledala gospodovo lice, kako je tolsto, in je gledala oči, kako se izbulijo, in potem dvigne čašo. „Naj živi vino in ljubezen!“

Vidi, kako se ji bliža — črno prihaja iz dalje z otrimi kremplji — grabi že po nji, ona beži, gospod za njo, z vsakim korakom ji je bližji, ona beži, vmes sliši gospo: Bežite odtod, bežite odtod!“

Liza ni vedela, kedaj je zagrabila svoj zavojček. Krčevito ga je stiskala k sebi in je zdirljala iz hiše. Ni videla in ni slišala nič okrog sebe, samo črno je čutila, kako prihaja in že grabi za njo z ostrimi kremplji in je bežala, bežala...

resničnimi alarmantnimi vestmi bega poštene mirne ljudi in zastruplja razmerje med obema narodnostima.

Dr. Fr. Zeichen, kaplan.

„Junaški boj za naravne pravice.“ Društvo nemške katoliške duhovščine nadškofije Praga (Češko) je sklenilo na svoji seji 22. avgusta naslednji sklep: „Društvo nemške katoliške duhovščine praške nadškofije zasleduje z največjim zanimanjem in občudovanjem junaški boj nemške duhovščine na južnem Tirolskem za naravno pravico nemških južnih Tirolcev do uporabe nemškega materinskega jezika pri pouku veronauka, pri pridigi, pri službi božji in v dušnem pastirstvu. V vseh časih in za vse narode je katoliška cerkev terjala in branila to naravno pravico, in sveti Oče jo je tudi v tem slučaju izrecno priznal. Društvo izreka zatorej trdo stiskanim, neustrašenim nemškim sobratom na južnem Tirolskem najtoplejšo sočutje in občudojuče priznanje in moli za moč in vstrajnost v njihovem boju.“ — V vseh časih in za vse narode — torej tudi za naš koroški slovenski narod — je Cerkev terjala, da se poučuje katekizem v materinščini, da se uporablja pri pridigi, službi božji, v dušnem pastirstvu materni jezik ljudstva. Čast in občudovanje nemški duhovščini v južnem Tirolu, ki neustrašeno brani to naravno pravico ljudstva. Pri nas pa — glej Grabštanj, Vetrinj, Marija na Zill, Grebinj, Ruda, Timenica, Št. Lipš — pa nemška duhovščina **tepta to naravno pravico ljudstva!** Kakšno resolucijo bi storilo za nje društvo nemške duhovščine na Češkem?

Dekleta, pozor! Ako se hočete naučiti kuhanja, pranja, likanja, šivanja, lepega vedenja in drugih za umno gospodarstvo potrebnih ved, pridite k šolskim sestram v Št. Rupertu pri Velikovcu. One, ki so vesele in rade pojejo, se lahko izveščajo v cerkvenem petju in glasbi. Sprejemajo se 3. novembra za 6 mesecev. Plača po dogovoru in zmerna.

Iz Podjune. V Pliberku sem slišal tole: Meseca avgusta se je udeležilo nekaj Pliberčanov prireditve Orla v Mežici. Orel je telovadno kulturno društvo. S politiko ima ravno toliko opraviti kot pa n. pr. ognjegasna društva. Na ognjegasno slavnost v Pliberk je prišlo mnogo ognjegascev z onkraj meje. Tudi od nas so šli doli. To je bilo v redu. A sedaj je ves „nemški“ Pliberk po konci, ker se je nekaj naših udeležilo prireditve Orla v Mežici. Očitajo jim veleizdajo. Smešno! Kaj takega je samo v Pliberku mogoče! Kakšna veleizdaja pa je bila potem, ko se je toliko inozemskih Nemcev udeležilo pevske slavnosti na Dunaju?! Po pliberškem receptu bi morali vse zasledovati zaradi veleizdaje! Smešna omejenost! Čudno, da nemški mogotci v Pliberku niso prepovedali, da ne sme nihče z onkraj meje priti v Pliberk na letni „jarmark“. O, dinarji so jim dobrodošli, a drugače bi najrajši vsakogar zasledovali zaradi veleizdaje, kdor le pogleda onkraj meje! V neki nemški hiši v Pliberku so na sejem zamenjali toliko dinarjev za šilinge, da jim je šilingov zmanjkalo! A hujskati zoper Slovence, to pa seveda! Sicer pa poznamo ves manever. Oni sami vedo, da na vsej stvari nič ni bilo. A oni morajo ljudstvo razburjati, morajo hujskati. Oni morajo nekaj imeti, da morejo ljudi razburjati in držati v bojnem razpoloženju in sovraštvi. In zato so pograbili ta izlet v Mežico! In ljudje, ki se ne morejo dovolj natogotiti, češ, da se jim je ob plebiscitnem času delala sila, zdaj Slovencem grozijo s silo! Polni sovraštva hočejo tudi druge držati v sovražnosti in nesprajljivosti!

Ledenice. (Nezgoda.) Neki popoldne minulega tedna je pripeljal kmet voz sadja s sodi, da bi si naprešal na najbližnji stiskalnici gasilno pijačo za bodoče leto. Zmanjkalo mu je tobaka in stopil je v bližnjo gostilno. Šimel pa se ni brigal za gospodarja ter se šel past na tratico. Pri tem pa je zabredel na pokrito jamnico. Deske so se udale teži in konj je ležal v apnu. Imetnik konja in na pomoč poklicani so takoj pojмили položaj konja, najstarejšega v celi občini, in mu hoteli podaljšati življenje. Po dolgi in mučni reševalni akciji se jim je to tudi posrečilo. Gospodar in lastnik konja pa hvaležen, ker kje drugod bi dobil takega konja! Peljal je potem z okopanim in čistim šimlhom na stiskalnico in se po opravi urno odpeljal s svojim sadjevcem domov.

Grebinjski Klostër. (Povodenj.) V torek zvečer, dne 11. t. m. je vsled hudega naliva tako narastel tukajšnji potok, da so vse hiše ali

mlini ob vodi stoječi več ali manj poškodovani. Večidel so prizadeti oni posestniki, ki so že poleti trpeli veliko škode vsled toče. Ob izlivu mlinske struge v Klostër v potok se je voda vsled nabranega in naplavljenega kamenja, hlodov, drv in raznega lesa razlila po celem travniku od Klostëra do Grebinja in si je ubrala drugo rečišče. Najbolj pa je zasut župnijski travnik, ki je poln peska in kamenja. Les in drva so kmalu odpeljali nekateri na varno. Potok, ki so ga komaj pred dvema letoma po veliki povodnji v juliju 1925 regularili z velikanskimi stroški, je zdaj prazen in suh. — Šepeče se, da je kmetom prepovedano skladati plohe ob vodi, dočim se gospodom vse spregleda. Želeti bi bilo v bodoče, da bi nadzorovalna oblast postopala v takih slučajih popolnoma nepristransko, da bi bogatinom na ljubo ubogi kmetje ne trpeli škode.

Loga vas. (Novi zvonovi.) Po dolgem času je dobila tudi naša lepa cerkev 2 nova zvona v nadomestilo za v vojni odvzete. Vlita sta iz bron a od tvrdke Grassmayr v Inomostu. Teh-tata 823 kg in stane en kilogram 5 S 60 g. Mali nosi napis „Čast Bogu, mir ljudem in pokoj mrtvim!“, veliki pa „V svetovni vojni sem bil odvzet in darovan od Logavaščanov spet“. Prevažanje s kolodvora Vrba v Logo vas kakor tudi blagoslovljenje se je vršilo zelo slovesno. Pripeljala sta se že v nedeljo 2. sept. na okrašenem dvovprežnem vozu, spremljana s požarno brambo na konjih na čelu ter godbo, 10 lepo s cvetjem in zelenjem okinčanih vozov belo oblečenih družic in botri. Ta sprevod je posebno zanimal letoviščarje ob jezeru, ki so ga ob potu pogosto fotografirali. Blagoslovljenje so opravili na Gospojnico ob veliki udeležbi ljudstva preč. g. dekan Fric iz Dvora ob asistenci čgg. Kristo Koširja (ki je kot domačin imel tudi slavnostni govor), Janeza Šnedica, Alojzija Nadrage in Štefana Bayerja. Tudi pri blagoslovljenju je bilo nad 30 belo oblečenih družic, od katerih jih je mnogo dobro deklamiralo. Vsa notranjščina cerkve je bila v cvetju in zelenju. Dva slavoloka z napisi: „Pozdravljena nova zvonova!“ in „Bog Vas spremlja!“ sta bila postavljena pri vhodu blizu cerkve. Pri slavnosti so peli domači pevci pomnoženi s šentiljskimi. Popoldne je bil dobro pripravljen obed v župnišču. Tesarska dela in dviganje zvonov se je izvršilo pod vodstvom Franca Rainerja v splošno zadovoljnost. Vsa čast in hvala tistim, ki so toliko žrtvovali bodisi v denarju, blagu in delu, da se je moglo blagoslovljenje tako lepo izvršiti!

Št. Vid v Podjuni. (Razno.) Dne 9. t. m. se je vršila seja občinskega odbora, ki je potekla povsem mirno. Na dnevnem redu tudi ni bilo točk, ki bi mogle razburiti duhove te ali one stranke. Splošno se vršijo razprave dosti umerjenem tonu, le tu in tam bolj močno zakikirika kateri marksistični potelinček, ki si je v svesti moči njegove stranke v državi. To je pri nas tudi popolnoma nepotrebno, ker znajo že desetletja v občinskem odboru delujoči možje objektivno in s socijalnega stališča pravilno presojati točke vsakokratnega dnevnega reda seje. — Antona Vedenika je sprejel odbor, ko se je ugotovilo desetletno nepretrgano bivanje v občini, brez ugovora v domovinsko zvezo. — Ko se je šlo za podpore, je župan omenil, da je treba z občinskim denarjem štediti, da ne bo treba najemati previsokega posojila. Jernej Marko nam je po zadnjem našem dopisu znan. Mati ga namerava poslati v po-boljševalnico. Na predlog večine prispeva občina 30 g na dan, ostanek pa ima plačati mati, oziroma oče. Je to delavska družina, ki se nahaja v slabem gospodarskem položaju. In to je večina upoštevala. Nato so se dovolile nekatere ubožne podpore. Tako je dobil neki Urak, začasno v vernberškem gradu, podporo 35 S, da si poišče službo s svojo štiričlansko družino v industriji ali na kmetih. Že parkrat je občino občutno obremenil, a kljub temu je večina uvaževala njegov socijalni položaj in mu dovolila enkratni prispevek. Smešno je, če se z gotove strani trdi, da večina nima smisla za uboge, ker podpor ne more dovoliti nihče drugi kot večina. — Dne 16. t. m. se je vršilo zborovanje čebelarkega društva za Št. Vid. Govoril je čebelarski potovalni učitelj, nadučitelj Mežnar iz Malega Šentvida o čebelarenju v „Blätterstocku“. (To ni nič drugega nego naš Žnideršičev panj, samo mera je malo drugačna.) Nato je še govoril o čebelarskih postavah, pašništvu čebel in o boleznih noseči. Vsi poslušalci, ki jih

je bilo več kakor ima društvo članov, so njegovim izvajanjem pazno sledili. Žal samo, da g. predavatelj ne obvlada slovenščine, ker bi slovenski govor vsi popolnoma razumeli.

Žvabek. (Razno.) Imeli smo enodneven tečaj za vkuhanje. Pri dekletih in ženah se je kazalo zanj veliko zanimanje. — Pri nas so kmetje spoznali veliko korist sejalnega stroja. Skoro vsi sejejo, posebno ozimino, s strojem. Vsaka vas ima svoj stroj. $\frac{1}{3}$ semena se prihrani, seme pride enakomerno globoko v zemljo, vse obenem skali in raste, zima setve ne pobere. Toraj se očitvidno izplača, še posebno na šodrasti njivi. Naj bi sledili drugod, kjer imajo ravno polje ne bode jim žal. — Pokopali smo 76 let starega Prekrnikovega očeta, moža korenjaka, ki je z vsem srcem ljubil svojo lepo kmetijo in je bil ponosen na lepi prosti kmečki stan. N. v m. p. — Diemšnikov 9letni Jakej je prišel preblizu rjemenja, ko so s strojem mlatili žito. Rjemen ga je vrgel tako nesrečno, da so mu v bolnišnici v Celovcu morali odrezati nogo. Otrok ne k strojem! — Camlekov hlapec je hotel kopati konja v Dravi. Stopil je v čoln, odrinil in vlekel konja na dolgi verigi za čolnom. Konj, ker pripet, ni mogel plavati proti vodi, veriga se je utrgala in konja potegnili v vodo, da se je potopil. Posestnik utrpel škodo 800 S; ker je hlapec pobegnil, sedaj nima ne konja ne hlapca. — No Gospojnico je prodajal pekovski vajenec iz Pliberke žemlje na Sv. Mestu. Izkupek je baje zakegljal. Nato je šel k Dravi, pustil tam koš in v njem poslovilno pismo materi. V tem piše, da je žalostno, da mora še le 17leten že končati življenje. Če ga bodo iskali, naj ga iščejo v Dravi. Pravilno se je podpisal kot „nehvaležni sin“. Ni šel v Dravo, hotel je le domače ostrašiti. Nad vse žalostno je pri tem, da si današnja mladina brez pomisleka upa raniti na tak način ljubeče materno srce!

Celovec. (Razno.) Ko so bili nemški pevci v Celovcu, so se 25. julija zabavali s Celovčani v grajskem vrtu. G. Grobis-Brückenau prireditve, govore in petje ni hvalila in seveda tudi ni hotela ploskati. Pri tem je razžalila nekega uradnika Oblasserja, ki jo je tožil radi razžaljenja časti. Plačati mora 20 S. — Dne 13. t. m. ponoči so lopovi vlomili v prostore delavske bolniške in podporne blagajne, odprli blagajno in odnesli 2451 S 40 g in 22 kopalnih listkov. Tatovi so neznanl. — Marija Ransiel, 26 let stara, je služila pri posestniku Gunčeu v Spodnji Beli pri Beljaku. Razmerje s posestnikovim sinom je zapustilo posledice in Ransiel je morala zapustiti službo. Dne 17. t. m. jo je prišel mladi Gunče iz Poljane (kar onstran Drave) obiskat z namenom, da bi jo ukončal in si tako prihranil sramoto in vzdrževalnino za otroka. Ponoči je zlezal k nji v sobo in jo poizkušal zadaviti, a je namero opustil, ker se je bal, da ne bi kričala in privabila ljudi. Zatem se ji je nalagal, da ji je prinesel velik nahrbtnik jestvin, ki ga ni mogel spraviti skozi okno v sobo. Ona je nasedla njegovi laži in šla z njim pred hišo. V temi na skedenjskem mostu jo je vrgel na tla in jo začel zbadati z nožem. Na vratu ima več smrtnonevarnih ran, da je manjkala samo milimeter globokejša rana, pa bi izkrevavela na mestu. Ko je poklicala na pomoč, je padla v nezavest, Gunče pa jo je odkuril domov, vrgel nož v Dravo, izpral kri z obleke in se vlegel. Zjutraj je bil aretiran in predan sodišču, kjer je vse priznal. — Prvi dan jesenskega porotnega zasedanja je stal pred porotniki 24letni hlapec Anton Habernik iz Blatograda. Zgodaj je izgubil starše in moral iti s trebulhom za kruhom že s sedmim letom. Bil je prvotno pastir, pozneje pa hlapec in je delil svoj zaslužek s svojo babico. 14. avg. t. l. je popival v Št. Vidu ob Glini s tesarjem Reiterjem. Oba natrkana sta šla domov. Med potjo je postal Habernik zopet žejen (prej je spil 10 vrčev piva) in je prosil Reiterja, da bi mu dal nekaj denarja, kar je ta odklonil. Kmalu nato je vrgel Habernik Reiterja na tla, ga davil in mu odvzel 24 S s pripombo, da bo denar vrnil njegovi gospodinji. Po napadu jo je mahnil nazaj v Št. Vid, kjer je mogel popiti samo 3 vrče piva več, ker ga je ob 1. zjutraj dosegla roka pravice. Preko 17 S se je še našlo pri njem. Habernik je vse priznal, ali obtoževalo so ga predkazni. Porotniki so namen ropo potrdili in sodišče ga je obsodilo na 2 leti težkega zapora z enkratnim trdim ležiščem v mesecu in v plačilo stroškov procesa. — Tatovi so vlomili v poštni urad Ledenice, ki se nahaja v

prvem nadstropju. Odnegli so blagajno in pokradli iz nje 1300 S gotovine, znamke itd., v skupni vrednosti 1600 S in jo pustili v gozdu med Ledenicami in Bačami. Za poštne nakaznice in prejemnice niso imeli porabe in so jih pustili v blagajni. — Že smo pisali, da je Josef Oraš pred šestimi leti ustrelil na Macnu 14letnega pastirja Ignada Klemenjaka. Dne 12. junija je porotno sodišče obsodilo Oraša radi ovčje tatvine, nasilstva in tatvine ure na 3 leta ječe, 18. t. m. pa je stal ponovno pred porotniki radi umora. Porotniki so krivdo uboja zanikali, potrdili pa uboj vsled nemarnosti, ker ni pazil na puško. Sodišče mu je prisodilo 6 mesecev ječe z enim trdim ležiščem v mesecu. Kaka razlika med kaznijo, ki jo je dobil Habernik in med Orašev! — Dne 15. t. m. je bilo na Koroškem 1849 podpiranih brezposelnih. — Celovec ima sedaj 70 redarjev, ki nosijo sablje, samokrese in pendreke (gumijeve palice). Tedaj so tudi za Celovčane potrebni pendreki. — Trem posestnikom sinovom in enemu posestniku v Gornjem in Srednjem Kotu je ukradel nekdo iz senišča skupaj 40 kg saharina v vrednosti 1000 S. Pripravljen je bil gotovo za tiho-tapstvo v Jugoslavijo. — Delavci v Bistrici v Rožu so pričeli pretekli teden s stavko radi meznega spora. — 83letna starica Terezija Apovnik je šla 16. t. m. od maše iz Pliberka domov v Borovlje. Naproti ji je prišel mlad fant in jo nagovoril, da mu je menjala bankovec za 5 S. Ker starica denarja ni poznala, ji je dal fant neveljavno srečko razredne loterije in izginil v gozdu. — V Nonči vasi je 18. t. m. zgorela posestniku Petermanu, rajhovcu, na polju kopa žita. To se mu je pripetilo tudi že lani. Kopica je bila zavarovana. — Na Vrbskem jezeru se je ugnezdil hidroplan (vodni zrakoplov), ki dela vsak dan poizkusne polete. 70 poizkusnih poletov mora narediti, potem šele dobi dovoljenje za prevažanje oseb. Namerava že letos pričeti z rednim zračnim prometom med koroškimi jezери. Pristati more seveda samo na vodi. — Humberški most bo od 1. do 6. oktobra radi popravil za vozove in avtomobile zaprt.

DRUŠTVENI VESTNIK

Št. Jakob v Rožu. (Lurška pastirica.) Marijina družba in sirotišnica priredila igro: Lurška pastirica dne 30. septembra in 7. oktobra ob 3. uri popoldne v društvenih prostorih v župnišču v Št. Janžu. Sedež 1 S, stojišče 50 g. Čisti dohodek je namenjen sirotišnici. Predstojništvo „Sirotišnice“.

Št. Jakob v Rožu. (Sestanek izobraževalnega društva.) Društvena sezona se je pričela s sestankom, na katerem sta nastopili dve naših največ obetajočih članic z deklamacijami, Cankarjeva „Večerna molitev“ se je recitala, a glavna točka je bil referat preč. mons. Podgorca o deželnem kulturnem svetu, ki preide s prihodnjim letom v obligatno kmečko zbornico, v katero bo voljenih 12 zastopnikov kmetov in 12 zastopnikov kmečkih poslov. Predavanje je bilo nadvse stvarno in zanimanje naših vrlih gospodarjev veliko, samo več bi jih bil hotel videti udeleženi. Sedaj pa par misli vam, fantje, člani izobraževalnega društva. Radio si boste nabavili, na programu imate dokaj lepih iger, sestankov in pevskih nastopov za jesenski in zimski čas; lepo in prav, prosil bi vas pa v vašem interesu samo eno: idealni ste in pevci ste, samo nekoliko več smisla za enotno in zdravo društvo! Sicer je to rana, na kateri ne boleha samo Št. Jakob, pa fantje, ni li vse samo v vaš interes in dobrobit, vse, tudi vaša treznost in požrtvovalnost. Da pa to vam povem, se ne čudite; hotel bi, da prvači Št. Jakob tudi na prosvetnem polju. Zato ne zamerite lokalpatriotizmu!

GOSPODARSKI VESTNIK

Velikovške tržne cene. Živina: biki 1,10 do 1,30, pitani voli 1,30—1,50, vprežni 1,20 do 1,30, krave 0,80—1,20, telice 1,20—1,30, teleta 1,60—1,70, svinje 2,20—2,40 plemenski prašiči 2,30—2,40, ovce 0,70—1, koze 0,30—0,40 S za kg žive teže. Žito: pšenica 36, rž 36, oves 20 do 30, ječmen 30—34, letošnja ajda 32, krompir 9—10 g za kg. Jajce komad 17—19 g, sirovo maslo 4,40—5,60 S kg. Apno 70—80 g kg. Zeljnate glave 10, kumare 6, češplji 80 g za kg.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. V Št. Lambertu si je ravnatelj dinamične tovarne privezal okrog telesa dinamično patrono in jo vžgal. Popolnoma ga sicer ni raznesla, pač pa ga usmrtila. — Iz ravnateljeve pisarne bombažnih predilnic v Telfsu so tatovi odnesli 45.000 S. — Dne 11. t. m. je bilo v Judenburgu rojeno živo dete z dvema glavama, štirimi rokami in tremi nogami. Zraščeni sta bili trupli dveh dečkov. Otrok je umrl, ker je imel zraščene črevesa. — Avstrijska vlada je kupila v Washingtonu za 5 milijard poslopje za poslaništvo. — Na Dunaju so aretirali romunskega poštnega uradnika Udideca, ki je v Soteni poneveril 300.000 lejev. — Poštna uprava izda dobrodelne znamke s sliko predsednika Hainischa po 10, 15, 30 in 40 g, ki bodo stale po 20, 30, 60 in 80 g (polovica gre v dobrodelne namene). V promet pridejo koncem oktobra. — Prosvetno ministrstvo je vpeljalo nov doktorat „doktor farmacije“ (lekartva). — V Gradcu so našli v nekem zaboji mrtvega gimnazijca Herbst. Raztelesenje je ugotovilo, da se je fant zadušil na ta način, da mu je obtičalo v požiralniku več češpljevih koščic. Kako je prišel v kovčeg, se ne da dognati. — V občini Buchkuchen pri Welsu je pogorela hiša in z njo 4 osebe: 2 ženski in 2 otroka. Isti dan je gorelo pri drugem posestniku, kateremu je zgorelo 69 svinj. — 9. t. m. je prišlo preko meje 8 nemških južnotirolskih vojnih obvezancev, ki se hočejo odtegniti vojaški službi. Enega od teh so začele boleti noge, da ni mogel hitro bežati. Italijanski vojaki so ga dohiteli in aretirali na avstrijskem ozemlju. Odgnali so ga v zapor, kjer je moral povedati imena vseh beguncev. Videti je, da Italijani sploh ne poznajo mej, da bo morala vlada enkrat resno spregovoriti o tem z Italijo, seveda če so poročila nemških listov resnična. — Soc. dem. občinski tajnik Berger v Bischofshofnu je poneveril 2500 S občinskega denarja in izginil. — Češkoslovaška: V Vojskih na Slovaškem je izbruhnil požar, ki je upepelil 53 stanovanjskih hiš in 30 gospodarskih poslopij. — Požar je uničil dva znamenita gradova na Slovaškem. Pogorel je grad Suha pri Trnavi in znameniti Andrassyjev grad v Trebičevem. — Češkoslovaški proračun za leto 1929 izkazuje 25 milijonov Kč prebitka. — V neki občini je še stara navada, da se priredi vsako leto tekmo, kdo poje največ češpljevih cmokov. Največ jih je pojedel letos visokošolec Deil, namreč 101, drugi tekmovalec pa 83, tudi visokošolec. — Poljska: Na Poljskem imajo 21 tobačnih tovarn, v katerih je zaposlenih 12.000 delavcev. Te tovarne so lani producirale 45.216.000 velikih cigar, 16.285.000 malih cigar, 5.615.769.000 cigaret z ustnikom in 2.269.893.000 cigaret brez ustnika. Tobaka so pridelali 12.838.000 kg. — Ljudskih šol je bilo lani 26.218, od teh 1341 zasebnih. Te šole je obiskovalo 3.500.000 otrok. V zasebnih šolah je prišlo na enega učitelja poprečno 22,3 in v državnih šolah po 49,9 učencev. — Pri Varšavi je povozil 17letni šofer, ki je vozil 17 potnikov, kolesarja in ko je nato izgubil oblast nad krmilom, je zavozil v cestni jarek. 12 oseb je smrtno ranjenih. — Italija: Pri Kanalu ob Soči so odkrili najglobljo jamo v Julijski Benečiji. V tej jami je več zaporednih globokih rogov, ki se stekajo v podzemljsko jezero, dolgo 150 metrov. — Te dni se je spustil nad Mestre oblak letečih mravelj. Železniška postaja in okoliške ceste so bile posejane z mravljami tako, da je na nekaterih mestih zastal promet. Prebivalstvo je v vsej naglici zapiralo okna in vrata. Ljudje, ki so morali na cesto, so se skušali z brizgalkami ubraniti nadležnega mrčesa. — Pri železniški nesreči na progi Cajanello—Iserna je bilo ubitih 9 oseb, 2 pa ranjena. — Amerika: V Wilmingtonu je eksplodiral parnik, ki je bil naložen z oljem. Ubitih je bilo 5 oseb in 14 težko ranjenih. — 14. t. m. je divjal v državi Nebraska strašen tornado (vrtinčasti vihar), ki je popolnoma uničil južni del mesta Rockford v državi Illinois. Izpod ruševin so potegnili že 30 mrtvecev, domneva pa se, da jih je še 70. Okrog 80 odstotkov ljudi je brez strehe, vodovod pa je porušen, ter se je bati lakote in bolezni. — Otok Portorico je podoben razvalinam. Že deset let ne pomni takega viharja. V enem dnevu so izkopali 253 mrličev,

računa pa se, da jih je pod razvalinami 2000. Škoda znaša okrog 1000 milijonov dolarjev. 100.000 ljudi je brez strehe. Več mest je popolnoma izginilo. Ker vlada glad, so ljudje plenili trgovine. Zato je vlada proglasila obsedno stanje. Tudi drugi sosedni otoki so docela opustošeni in odrezani od sveta

ZA ZIMSKO

DOBO

priporoča po znanih brezkonkurenčno nizkih

cenah

blago za moška oblačila, blago za ženske obleke, blago za plašče, flanelo in barhent, kakor tudi vse vrste platna

v vseh širinah in tenkostih in vsakovrstno špecerijsko blago po najnižnjih dnevni cenah.

I. MAGNET, PLIBERK.

102

4. božja zapoved: Spoštuj očeta in mater! Spoštuj tudi jezik, ki si ga prejel od očeta in matere!

VABILO

na

OBČNI ZBOR

Hranilnice in posojilnice v Štebnu pri Beljaku, r. r. z n. z.,

ki se bo vršil v nedeljo, 30. septembra 1928 ob 3. uri popoldne v posojilnični pisarni v Štebnu s sledečim dnevnim redom:

1. Odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1927.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Ako ob določeni uri ne bo navzočih deseti del zadružnikov, se viši pol ure pozneje občni zbor brez ozira na število navzočih zadružnikov.

K udeležbi vabi

NAČELSTVO.

101

Takojšen zaslužek
nudi Bankgeschäft Friedrich Knoll,
Wien, IV.,
Argentinierstrasse Nr. 29/7.

Najvišja provizija tudi
stalni dohodek!

Proda se

enonadstropna hiša z vrtom, primerna za kakega trgovca ali rokodelca, za 3500 S

Pojasnila daje Boštjan Smrečnik, p. d. Protejev v Večni vasi, p. Globasnica.

99